

**INTERJÚ DR. HORVÁTH FERENCCEL,
A ROMA RENDŐRÖK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK ELNÖKÉVEL**

2003-tól 2009-ig foglalkoztam munkakörömből kifolyólag – az Országos Rendőr-főkapitányság összekötő tisztjeként – a magyarországi cigányok/romák¹ és a rendőrség közötti viszonyból fakadó kérdéskörrel.

Munkaköri feladatomból fakadóan a cigány szervezetekkel való kapcsolattartás, a cigány – rendőr konfliktusok elemzése, a cigány fiatalok rendőri pályára irányítása és az együttműködési megállapodásból adódóan a területi és helyi rendőri szervek szakirányítása.

A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Biztonság- és védelempolitikai szakán folytatott tanulmányaim során felerősödött bennem az a gondolat, hogy érdemes lenne vizsgálni a cigány etnikum helyzetét az Európai Unióban ezen belül Magyarországon, illetve ennek biztonságpolitikai és rendvédelmi vonatkozásait részletesen tanulmányozni. A téma kutatását és tudományos vizsgálatát tűztem ki célul a ZMNE Hadtudományi Doktori Iskolájában folytatott doktori tanulmányaim kapcsán. Jelen cikk is ennek keretében született.

2005-ben ismerkedtem meg dr. Horváth Ferencsel, aki az ORFK Főügyeleten dolgozott kiemelt főreferensként. Ebben az időben vetődött fel, hogy a roma származású rendőrök esetlegesen egy társadalmi szervezet létrehozásával is segítik a roma fiatalok rendőri pályára irányítását. Jómagam nem kívántam az egyesület tagja lenni, mert úgy gondoltam, hogy az én beosztásomban legfontosabb az, hogy objektív tudjak maradni ebben a témában.

A jogász végzettségű, roma származását vállaló rendőr végül elkészített egy alapszabályt, amit én is véleményeztem. Azóta eltelt öt év, én már nem kisebbségi referensként dolgozom, Horváth úr pedig nyugállományba vonult.

–Milyen célokkal alapítottátok meg az egyesületet?

Legfőbb célunk az volt, hogy megteremtünk egy úgynevezett „civil hidat” romák és rendőrök között. A civil híd lényege az alárendeltségi- és függelmi viszonyok nélküli párbeszéd. Egy olyan kommunikációs csatorna kidolgozása és működtetése, mely az egyesület irányítása alatt áll és nem befolyásolja a hierarchikus rendőrségi viszonyok vagy roma kisebbségi, főként politikai áramlatok hatásai.

Másik fontos célunk az volt, hogy a roma származású fiataloknak támaszt, segítséget tudjunk nyújtani, ha a rendőri rendészeti pályát választanák.

Ezek a célok persze egyéb célképzeteket is kialakítottak a bűnmegelőzésen keresztül akár a munkaerő közvetítésig. Közhasznú egyesületünk alapszabálya pontosan felsorolja ezeket.

–A szervezet megalakulása óta milyen nehézségekkel kellett szembenézned neked vagy az egyesületnek?

2005. október 20-án még hittem abban, hogy minden tagunk számára az a legfontosabb cél, hogy egy saját önkormányzatisággal működtetett, kimondottan társadalmi szervezetet hozunk létre. Nem így volt. Az elnökségen belül megmutattak a tagok közötti különbségek! Voltak olyanok, akik nem preferálták civil emberek bevonását az egyesület életébe, kizárólag aktív és nyugdíjas rendőri tagságban gondolkodtak. Mondhatnám azt is, hogy ragaszkodtak az állami irányításhoz és az ott betöltött pozíciójuk egyesületbe való átmentéséhez.

¹ A cigányságot 1990 óta a szakirodalomban és a mindennapos életben egyre gyakrabban „roma kisebbség”, „roma népesség” megnevezéssel illetik. A tanulmányban felváltva használom a roma és a cigány kifejezést.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 1. szám

SZENDREI János

A másik szárny pedig – amit én is képviseltem –, a tagsági jogosultságot kiterjeszteni kívánta a civilekre is, igaz kisebb-nagyobb megkötésekkel. Mi azt vallottuk, hogy a roma integráció évtizedében „civil hidat” nem lehet létrehozni civilek nélkül!

Az eredmény az lett, hogy egyesek elhagyták az egyesületet, majd egy államilag jobban dotált másikat hoztak létre, mely a nemzetközi kapcsolatokat jobban preferálta a helyi, kvázi terepmunka helyett.

–Tehát a szakadás oka végül is az volt, hogy az elnökség egy része, csak rendőrökből képzelte el az egyesület tagságát?

Valóban az elsődleges ok ez volt! A tagság egy igen csekély része – akkor, amikor az egyesület már megalakult és jó néhány civil is taggá vált – azt követelte tőlem, hogy „rúgjam ki” a civileket. Nem tettem meg! Lehet, hogy nem lett annyi csillagom, amennyi lehetett volna, de egyenes maradt a gerincem.

–Melyek az egyesület fő problémái?

A rendőri vezetés – mert mit tagadjuk érdeklődött a téma után – ezután a „szakadás” után nem tekintett ránk partnerként. Mindent saját erőből kellett megoldanunk, mondjuk úgy, mint bármelyik társadalmi szervezetnek.

Segítség azonban a „szakmától” nem érkezik! Nem is tudtuk kialakítani országos működésünket, nincsenek helyi- területi irodáink! Magunkra maradtunk, hivatalos kapcsolattartó nélkül, gyenge forrásokkal és ehhez mérten, igen komoly célokkal és feladatokkal.

Mindezek ellenére – még ha nagy volt is a nyomás, hogy ne tegyük – hallattuk szavunkat minden olyan ügyben, amely a roma-rendőr kapcsolatokat valamilyen szinten érintette. A roma fiatalok minket hívnak fel, ha érdeklődnek a rendőri pálya iránt. Biztos vagyok benne, hogy ha az állam az egyesületünket bízna meg a roma fiatalok pályára irányításával, sokkal jobb eredményt érnének el. Nekünk lenne miről beszámolni! Az eredményekről vagy inkább eredménytelenségekről 15 éve csak hallgatnak.

A „civil híd” úgy-ahogy működik. Sok az információnk! Ötleteinkből, elképzeléseinkből mások profitálnak (*akár az IRM-et is idesorolva, például a településőri rendszer kialakítására utalva, melyet mi írtunk le először projekt formájában*) úgy, hogy nem vonnak be minket az általunk elképzelt programokba, de legalább megvalósulnak az elgondolásaink.

Mivel nincs valós függőségi viszony – ha ezt szükségesnek látjuk – mind a rendőrség, mind pedig a roma képviselet igen komoly kritikát kap részünkről.

Tehát működik egy gyenge lábakon álló, gyenge érdekérvényesítő képességgel rendelkező és mégis tárgykörében, tudatbefolyásoló tényezővel bíró egyesület, amelyre „fű alatt” igen komolyan figyelnek mindazok, akik féltik tőlünk a saját, már kialakult érdekköreiket.

Tehát nincs probléma! Tesszük, amit tennünk kell, ha szükséges konfrontálódunk is. Gyermekeknek, fiataloknak szóló programjaink, projektjeink 2007 márciusa óta folyamatosak. Újpesten van egy bérelt oktatási központunk, ahol iskola-rendszeren kívül adunk át ismereteket hátrányos helyzetű fiataloknak és még egy klubot is üzemeltetünk számukra. Nem kis nehézség ez, de most az ifjúságvédelmi, bűnmegelőző tevékenység elsődleges szempont, ha fiatalokról van szó!

A 2010-es választás eredménye tükrében, akár még változhat is a helyzetünk! Végül még azt is elérhetjük, hogy a roma fiatalok pályára irányításával, toborzásával, a roma származású rendőrök részleges érdekképviseletével nem mások, – mindenféle szinteken –, hanem a Roma Rendőrök Országos Egyesülete fog foglalkozni!

–Milyen terveket valósítanátok meg, ha lehetőséget kapnátok rá?

Nehéz ám erről beszélni! Lopják az ötleteinket!

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 1. szám

SZENDREI János

A viccet félretéve igencsak megreformálnánk a roma fiatalok pályára irányításával kapcsolatos forrás- és feladatrendszert. Úgy leegyszerűsíténém a szabályokat, hogy mindenki értse, mire számíthat. Komoly elkötelezettséggel rendelkező fiataloknak sincs fogalmuk arról, hogy mennyi pénzből kell megélniük, ha bejutnak a rendészeti szakközépiskolába.

A rendőrség ösztöndíj- és felvételi rendszere elavult és rossz. A sok rossz ösztöndíjrendszer és kommunikáció miatt mindig visszafelé sülnek el ezek a dolgok! Olyan hitben ringatják a radikálisokat, hogy micsoda pozitív diszkrimináció létezik romarendőr felvételi ügyben! Persze semmilyen, de a rossz kommunikáció és az elhallgatott, gyenge eredmények ide vezetnek.

Egyesületünk sok-sok megkeresést kap a romák részéről is. Tudod hány jól képzett roma ember kért tőlem munkát, mert azt hitte, vagyok „valaki”? Tudod hány embernek segítettem közvetve? Miért nem lehet ezt állami és egyesületi összefogással hivatalossá tenni? Mi lehet az az ok, ami miatt a „civil hidat” csak gondolati szinten tartják helyesnek, a gyakorlatban pedig elfordulnak a felek? Minek kellett kitalálni esélyegyenlőségi terveket, ha nem aknázzák ki a mi kapcsolatrendszerünket? Ezeket változtatnánk leginkább: pályára irányítás, kapcsolattartás, érdekérvényesítés.

–Mi a véleményed arról, hogy szükség van-e cigány rendőrré?

Nézd János! Egész életemben ez idáig egy munkahelyem volt, a rendőrség. Nem bántam meg. Tettem a dolgom. Törvénytisztelő állampolgárként védtem hazám belső rendjét, a polgárok jogait és testi épségét, valamint élve a „túlhatalommal”, ami a rendőrt megilleti, büntettem azokat, akik nem tisztelték az állam által előírt, a rendőrség hatáskörébe tartozó normákat.

Ezek nem túlmisztifikált fogalmak. Vannak olyan emberek, akik nem rúgnak bele abba, aki a földre került, megvédi azt, aki segítségre szorul és képesek arra, hogy akár a saját testi épségüket is veszélyeztessék, ha mások védelméről van szó!

Ez a hivatás sem bőrszín függő! Arról szól, hogy rendelkez-e megfelelő fizikai- pszichikai rátermettséggel, képes és alkalmas vagy-e másokért bátran, szabályok szerinti módon tenni, és akarod-e ezt csinálni is! Az számomra természetes, hogy a magyarországi cigányság létszámarányának megfelelő számú roma rendőrré lenne szükség! Az esélyek egyelősége ezt diktálja.

Mondjuk így, a roma fiataloknak egy talentummal többre van szükségük! Ki kell tudni állni az előítéletesség próbáját! A magára hagyott, rendőrközlőbe járó cigánygyereket pedig nekünk kellene istápolni, ha tetszik ez egyeseknek, ha nem! Akkor működne jól a rendszer.

–Szerinted mi a különbség egy példamutató roma rendőr és egy díszcigány között?

A példamutató roma rendőrt azért tisztelik, mert a már említett szabályrendszerben él és képes rá, hogy megtartva az identitását ne szakadjon el teljesen az emberek azon csoportjától ahonnan indult. Egy példamutató ember nem önmagát tartja példamutatónak, hanem a közösségek jelölik őt annak! A példamutató címkét nem azért kapja az ember, mert elmondja, hogy én ezt meg ezt tettem, micsoda hős vagyok, hanem azért, ami! Segítőképzés, őszinte, szeretetreméltó, szerény és olyan emberi mutatói vannak még, melyek pozitív értelemben kiemelik őt a társadalmi átlagból.

Most is ismerek olyan roma rendőrt, aki jó beosztásban van, de semmiképpen nem nevezném példamutatónak, inkább karrieristának. Általában ezek az emberek a díszcigányok, akiknek megmondják hol, mikor, mit kell tenni, és még akkor sincs erejük ellentmondani, ha tudják hogy a feladat merőben ellentétes az identitásukkal, gondolatiságukkal, a képességeikkel.

–Magadról nem beszélsz. A rendőri munkádról, jogászi végzettségedről akarok néhány szót hallani!

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 1. szám

SZENDREI János

Köszönöm, jól vagyok! Büszkén tudok visszaemlékezni a rendőri múltamra! Szerénytelenség nélkül állíthatom, nem voltam rossz ügyeletes, mert bíztak bennem a beosztottaim. Jogászként nem értem el nagy eredményeket, de jól jöttem az ismeretek a munkám során különösen kiemelt főreferens koromban, amikor a belső normák szerkesztése, véleményezése is feladatomból volt. Van néhány régi kollégám, akik szerint többre is hivatott lettem volna annál, hogy ingyen és bérmentve segítsék mindenkinek, aki hozzám fordult jogi tanácsért. Én nem bántam meg semmit, nincsenek rossz emlékeim és ez a fő!

–Fiatal vagy még. Mi az oka annak, hogy nyugdíjba mentél?

Hát tény, hogy „nyugdíj arisztokrata” vagyok egyesek szemében (bár nem mondhatom, hogy túl jól élek belőle). Volt egy törvényes lehetőség a nyugállományba kerülésre és én úgy döntöttem, hogy kevésbé tudják befolyásolni egyesületi elnöki tevékenységemet mások, ha már nem vagyok függőségi viszonyban. Erre találták ki a reprezentatív szakszervezeteknél a rendelkezési állományt, ami az én egyesületem vonatkozásában még álomnak is sok lenne. Így ezt a megoldást választottam.

–Van jövőképed?

Egész életemben hittel tettem azt, ami érdekelt. Az egyesületi tevékenységet magam választottam. Tudtam, hogy igen komoly kihívás lesz! Az lett. 2005. óta sokat változott a társadalmi-politikai helyzet, nem nagyon emlegetik a sokszínűséget, mint pozitív példát. Az emberek sok esetben a túlélésért küzdenek, nem igazán érdekli őket semmi, csak az, amihez érdekük fűződhet.

Sokan azt hiszik, hogy az egyesületünk önmagát szegregálja. Ez persze nem igaz, mi hiszünk benne, hogy a sokszínűség gyönyörködtet. Személy szerint – egyesületi erkölcsi és anyagi támogatás igénybe vétele nélkül – még a politikába is megpróbáltam bevinni az elgondolásaimat. A 2010-es országgyűlési választásokon képviselőjelölt voltam. Én ugyan nem jutottam be a parlamentbe, de a párt, amelyet támogattam, igen. Remélem, hogy hosszú évek után az emberek újra megnyílnak és a létfenntartás mellett, marad idejük élni is.

–Visszamennél, ha megbíznának egy olyan feladattal, ami kapcsolódik a roma- rendőr témához?

Van egy befejezetlen munkám. A romák és a rendőrök között ki kell építeni egy olyan civil hidat, ami békésebbé, előítélet-mentesebbé teszi a kapcsolatokat e két csoport között. Tudom, hogy a béke nem csak azon múlik, hogy e két csoport mit akar, hanem azon is, hogy milyen körülöttük a társadalmi környezet.

Ha a roma fiatalok rendőri pályára irányítása, oktatása lenne a cél, akkor a válaszom igen! Ha a roma összekötő tisztii hálózat megreformálásáról lenne szó, akkor a válaszom igen. Visszamennék, hogy hatékonyabbá tegyék egy olyan rendszert, ami sohasem működött jól!